

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 162/2023-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti postupu mestskej časti Bratislava-Nové Mesto v konaní vedenom pod sp. zn. soc. 176/2003-642093-Já takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. júla 2020, opravenou 1. augusta 2020 a doplnenou 27. októbra 2020, 17. decembra 2020 a 7. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru postupom mestskej časti Bratislava-Nové Mesto (ďalej aj „mestská časť“ alebo „správny orgán“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne žiada prikázať mestskej časti konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a navrhuje priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

2. Sťažovateľ z dôvodu materiálnej núdze súčasne s podaním ústavnej sťažnosti požiadal Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci a zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. Centrum právnej pomoci, Kancelária Bratislava rozhodnutím č. k. KaBA/19397/2020

z 21. septembra 2020 zastavilo správne konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu, že jeho pôsobnosť sa na predmetné konanie (správne konanie pred správnym orgánom) nevzťahuje.

3. Z dôvodu nepriaznivých majetkových pomerov sťažovateľ podaním doručeným 23. septembra 2020 požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, a to konkrétne [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].

4. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a doplnení vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom správneho konania vo veci sociálnej pomoci, keď 9. júna 2003 požiadal mestskú časť o priznanie „jednorazovej dávky sociálnej pomoci na úhradu mimoriadnych výdavkov“. Mestská časť žiadosť sťažovateľa zamietla rozhodnutím z 2. júla 2003, ktoré na základe podaného opravného prostriedku Okresný súd Bratislava III rozsudkom č. k. 32 S 13/03-32 z 19. januára 2004 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Následne mestská časť žiadosť sťažovateľa zamietla rozhodnutím z 23. februára 2004, ktoré na základe návrhu na preskúmanie rozhodnutia Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 3 Sp 220/05-38 zo 14. mája 2007 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

6. Žiadosť sťažovateľa mestská časť opätovne zamietla rozhodnutím z 20. augusta 2007, ktoré krajský súd rozsudkom č. k. 3 Sp 58/07-33 z 23. februára 2010 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

7. Po vrátení veci mestská časť žiadosť sťažovateľa napokon zamietla rozhodnutím z 15. marca 2010, ktoré krajský súd rozsudkom č. k. 3 Sp 22/2010-25 z 11. októbra 2011 potvrdil. Na základe odvolania sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 9 Sžso 2/2012 z 27. februára 2013 predmetný rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Krajský súd následne rozsudkom č. k. 3 Sp 22/2010-66 z 26. novembra 2013 napadnuté rozhodnutie mestskej časti z 15. marca 2010 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

8. Mestská časť žiadosť sťažovateľa opätovne zamietla rozhodnutím z 29. januára 2014, ktoré krajský súd rozsudkom č. k. 9 Sp 23/2014-59 z 28. novembra 2014 zrušil a vec vrátil mestskej časti na ďalšie konanie.

9. Následne mestská časť žiadosť sťažovateľa zamietla rozhodnutím z 23. septembra 2015, ktoré krajský súd rozsudkom č. k. 9 Sp 28/2016-27 zo 16. januára 2018 zrušil a vec vrátil mestskej časti na ďalšie konanie.

10. Mestská časť žiadosť sťažovateľa opätovne zamietla rozhodnutím z 3. decembra 2018, ktoré na základe odvolania sťažovateľa Okresný úrad Bratislava, odbor opravných prostriedkov (ďalej len „okresný úrad“) rozhodnutím č. k. OU-BA-OOP1-2020/032608-002 z 18. februára 2020 zrušil a vec vrátil prvostupňovému správne orgánu na ďalšie konanie.

11. Sťažovateľ vzhľadom na nečinnosť správneho orgánu od vrátenia veci podal 25. mája 2020 okresnému úradu návrh na opatrenie proti nečinnosti mestskej časti a žiadal, aby vec sám prejednal a rozhodol v zmysle § 50 Správneho poriadku. Okresný úrad na predmetný návrh reagoval zaslaním kópie jeho rozhodnutia z 18. februára 2020 a následne negatívnou odpoveďou zo 6. augusta 2020, v ktorej uviedol, že povaha veci neumožňuje vyhovieť jeho návrhu.

12. Dňa 7. augusta 2020 sťažovateľ podal okresnému úradu sťažnosť proti nečinnosti mestskej časti, ktorá bola postúpená mestskej časti ako orgánu príslušnému na vybavenie sťažností podľa § 11 ods. 1 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov.

13. Dňa 27. októbra 2020 sťažovateľ podal Okresnej prokuratúre Bratislava III podnet pre nečinnosť, ktorá vec bola odložená, o čom bol sťažovateľ upovedomený 8. decembra 2020, keďže mestská časť medzičasom rozhodla a tým došlo k odstráneniu nečinnosti.

14. Mestská časť napokon žiadosť sťažovateľa zamietla rozhodnutím z 3. decembra 2020, ktoré na základe odvolania sťažovateľa okresný úrad rozhodnutím č. k. OU-BA-OOP1-2021/076482-002 z 21. mája 2021 zrušil a vec vrátil prvostupňovému správnomu orgánu na ďalšie konanie.

15. Mestská časť žiadosť sťažovateľa opätovne zamietla rozhodnutím z 13. augusta 2021, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté z dôvodu, že mestská časť spolu s odvolaním nepostúpila okresnému úradu administratívny spis.

II.

Argumentácia sťažovateľa

16. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namieta zbytočné prietahy a nečinnosť orgánu samosprávy. Tvrdí, že napadnuté konanie trvá už 17 rokov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.), pričom vo veci nebolo stále právoplatne rozhodnuté. Konanie mestskej časti považuje za rozporné s dobrými mravmi a zdôrazňuje stav právnej neistoty, v ktorom sa dlhodobo nachádza.

17. Sťažovateľ ďalej namieta, že mestská časť koná v rozpore s povinnosťou, ktorú jej uložili nadriadené orgány v rámci odvolacieho konania a jednostranne vec prejednáva bez účastníka konania, formálne a nedôsledne, pričom každé vydané rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru postupom mestskej časti v správnom konaní o žiadosti sťažovateľa vo veci sociálnej pomoci.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv

19. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

20. Ústavný súd sa vzhľadom na skutočnosť, že sťažnosť smeruje proti nečinnosti orgánu verejnej správy, zamerá predovšetkým na skúmanie toho, či sťažovateľ využil na ochranu svojich

základných práv účinné a jemu dostupné právne prostriedky nápravy, a teda či je sťažnosť prípustná a či má ústavný súd v danej veci právomoc konať a rozhodovať.

21. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

22. Z konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavnému súdu prislúcha právomoc zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody iba za predpokladu, že právna úprava takému právu neposkytuje účinnú ochranu prostredníctvom opravného prostriedku dostupného fyzickej osobe alebo právnickej osobe a že ju neposkytuje žiaden iný orgán Slovenskej republiky (I. ÚS 36/96, I. ÚS 78/99).

23. Ústavný súd dáva do pozornosti, že v čase začatia konania správneho orgánu bol účinný a platný Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 nahradený Správnym súdnym poriadkom (ďalej aj „SSP“). Ústavný súd tak musí vychádzať pri posudzovaní prijateľnosti sťažnosti aj z tejto skutočnosti a prihliadať na v rozhodujúcom čase účinnú a platnú legislatívu vzťahujúcu sa na vec sťažovateľa a rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

24. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté nečinnosťou orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde. Podľa § 6 ods. 2 písm. e) SSP správne sudy rozhodujú v konaniach o žalobách proti nečinnosti orgánu verejnej správy.

25. V prvej hlave štvrtej časti Správneho súdneho poriadku (§ 242 a nasl.) je upravené konanie o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy. Podľa § 242 ods. 1 SSP žalobca sa môže žalobou domáhať odstránenia nečinnosti orgánu verejnej správy v začatom administratívnom konaní.

26. Zo samotnej sťažnosti priamo nevyplýva, či sťažovateľ predtým, ako sa obrátil na ústavný súd, využil označený prostriedok nápravy na ochranu svojich práv.

27. Ústavný súd v súčinnosti s krajským súdom zistil, že sťažovateľ podal 9. januára 2023 v predmetnej veci žalobu proti nečinnosti mestskej časti v napadnutom konaní, ktoré je krajským súdom vedené pod sp. zn. 7 Sa 4/2023. Sťažovateľ sa touto žalobou okrem iného domáha, aby krajský súd uložil mestskej časti ako žalovanej povinnosť predložiť podané odvolanie spolu so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu.

28. K účinnosti žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 242 až § 251 SSP ako účinnému prostriedku nápravy ústavný súd už v skorších rozhodnutiach (napr. I. ÚS 64/2021) uviedol, že na rozdiel od konania proti nečinnosti podľa § 250t a § 250u OSP konanie o žalobe proti nečinnosti pred správnym súdom neskončí vyhovením žaloby, ale až odstránením nečinnosti, ktoré je žalovaný orgán verejnej správy povinný preukázať správne súdu v určenej lehote. Je tak

povinný urobiť zaslaním vydaného rozhodnutia, opatrenia alebo oznámenia o vykonanom úkone, prípadne o začatí administratívneho konania v určenej lehote správneho súdu (§ 250 ods. 1 druhá veta SSP). Ak žalovaný svoju nečinnosť v určenej lehote bezdôvodne neodstráni, správny súd mu môže uložiť pokutu až do výšky 2 000 eur, a to aj opakovane [§ 80 ods. 1 písm. d), § 80 ods. 2 prvá veta, § 251 ods. 1 SSP]. Takto rozhodnúť môže správny súd aj bez návrhu, pričom ak rozhoduje na návrh, nie je viazaný výškou pokuty v ňom uvedenu (§ 80 ods. 2 druhá veta SSP). Nová právna úprava účinná od 1. júla 2016 je teda oproti pôvodnej (§ 250t a § 250u OSP) konzekventnejšia, pretože následok nerešpektovania súdneho rozhodnutia zo strany žalovaného orgánu verejnej správy neprenáša na žalobcu, ktorý už nemusí podať ďalšiu žalobu, o ktorej by sa rozhodovalo v novom konaní (IV. ÚS 199/2022).

29. Ak zákon podmieňuje prípustnosť sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy, čl. 1 Civilného sporového poriadku v spojení s § 5 ods. 1 SSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017, IV. ÚS 158/2018). Rozhodovanie o nečinnosti orgánov verejnej správy, a teda aj o ochrane základných a iných práv, ktorých porušenie môže byť dané nečinnosťou správneho orgánu, je zverené všeobecným súdom v rámci správneho súdnictva (m. m. I. ÚS 400/2012).

30. Vzhľadom na to, že sťažovateľ má v správnom súdnictve na ochranu svojich základných práv účinný a dostupný právny prostriedok nápravy proti nečinnosti mestskej časti v napadnutom správnom konaní, čo sťažovateľ aj využil, je v tejto veci vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať, a preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

31. Predpokladom rozhodnutia o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) je kumulatívne splnenie troch podmienok, resp. predpokladov na ustanovenie právneho zástupcu: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

32. Ak ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná jeho právomoc na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu

ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

33. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Podľa názoru ústavného súdu je totiž z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017). Keďže nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

34. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu